

25 EU landen grote meningsverschillen over de doelen, hoe er geageerd moet worden (als blok of als individueel land), en hoe er een overeenstemming tussen de experts tijdens de bijeenkomst in september 2004 bereikt kan worden.

Komt er in september 2004 en tijdens de UNFF5 in mei 2005 geen zicht op een juridisch bindende overeenkomst, dan komt er ruimte om boven genoemde alternatieven voor een alomvattend bossenverdrag te bespreken. Gezien de grote tegenstellingen is Nederland hier geneigd om in zijn voorzittersperiode vooral goed op de winkel te passen, en er voor te zorgen dat het 'goed omgaan met bossen' wel op de agenda blijft staan. Na de bijeenkomst in september 2004 zal opnieuw overleg gevoerd worden met de relevante NGO's, waarvan de meesten grote twijfels hebben over het nut van een bossenverdrag hebben. De NGO's verwachten ook een actievere rol van Nederland als voorzitter en wel met een eigen agenda.

In juli speelt het overleg over de vernieuwing van ITTA, de International Tropical Timber Agreement, de basis onder de International Tropical Timber Organisation. ITTO houdt zich bezig met de internationale tropische (hard-) houthandel, met certificering en duurzaam bosbeheer, en met onderzoeksprojecten. Japan, de grootste donor, wil haar bijdrage reduceren. Bovendien zijn er gedachten over uitbreiding naar tropisch naaldhout, naar niet-houtige bosproducten (NHBP's), en naar groene diensten. Handel behoort tot de competentie van de Commissie, de rol van Nederland als EU voorzitter moet nog ingevuld worden. De Nederlandse regering staat welwillend tegenover uitbreiding van het ITTA met de handel in tropisch naaldhout en met aandacht voor NHBP's. Zij staat zeer sceptisch tegenover de uitbreiding met groene diensten, omdat er dan te veel overlap komt met het klimaatverdrag. De huidige ITTO organisatie zou efficiënter gemaakt kunnen worden. Bovendien vraagt men zich af of ITTO wel projecten moet uitvoeren. De hout uitvoerende landen in de tropen zijn grote voorstanders van ITTO-projecten. Er wordt nu een onderhandelingsmandaat opgesteld, waarbij Nederland zich proces gericht en pro-actief opstelt.

In september zal een tweede bijeenkomst worden georganiseerd waarin ook de andere beleidsterreinen van de Directie Natuurbeheer aan bod komen. ♦

Bosbeheer en mountainbiken

Mountainbikers kunnen voor schade en overlast zorgen. Veel bos- en natuurbeheerders worstelen dan ook met de vraag hoe ze hier mee om moeten gaan: sluit ik mijn terreinen af, sta ik de aanleg van een mountainbikeroute toe, of hoe voorkom ik dat ze van de paden af gaan? In dit artikel wordt een kort beeld geschetst van de aard en ernst van de problemen en worden mogelijke oplossingen aangedragen.

— Patrick Jansen

In Nederland zijn naar schatting tussen de 60.000 en 180.000 mountainbikers die graag in bossen en natuurgebieden fietsen. Dit gaat helaas niet altijd probleemloos. De meeste gehoorde klacht is het sociale conflict met wandelaars en ruiters, vooral als gevolg van de hoge snelheid van de mountainbikers en het niet tijdig waarschuwen op een acceptabele manier. Dit veroorzaakt een schrikreactie en kan een gevoel van onveiligheid/gevaar

opleveren. Ook het kapot rijden van wandelpaden en onvriendelijk/agressief gedrag veroorzaakt irritatie bij andere recreanten. Tevens zijn er mensen die vinden dat mountainbikers simpelweg niet thuis horen in de natuur omdat ze het ongerepte natuurgevoel zouden verpesten. De problemen zijn vaak het gevolg van incidenten en emoties en daarom is het goed om eens objectief te kijken hoe groot het probleem is.

Probos inventariseerde internationale wetenschappelijk onderzoek, en aangevuld met de beschikbare onderzoeksinformatie uit eigen land, is een beeld geschetst van de aard en ernst van de problemen. Nederlandse recreatieonderzoeken geven een gevarieerd beeld: uit het ene onderzoek blijkt dat mountainbikers de meeste overlast in de natuur veroorzaken, in andere gevallen komt mountainbiken pas op de vijfde plaats na bijvoorbeeld loslopende honden, gemotoriseerd verkeer en slecht onderhouden routes.

Belangenorganisaties voor wandelaars en ruiters signaleren dat sociale conflicten incidenteel en lokaal plaatsvinden en dat er geen sprake is van structurele grote overlast. Deze organisaties willen graag overleg voeren met mountainbikers om problemen onderling op te lossen, maar juist ook om de wederzijdse belangen te verkennen en te behartigen. In de praktijk blijkt het aantal conflicten in de afgelopen jaren te zijn afgenomen. Ook inter-

nationaal onderzoek heeft dit uitgewezen. Waarschijnlijk raken de verschillende groepen aan elkaar gewend en gedragen ze zich steeds beter.

Het voorkomen van sociale conflicten

Maar hoe groot het probleem in de praktijk ook is, de toekomst van deze sport is in eerste instantie afhankelijk van de houding van mountainbikers. De mountainbikers zullen zich natuurvriendelijk en sociaal moeten gedragen. Uit onderzoek en de praktijk blijkt dat gedragsverandering het meest effectief tot stand komt als mountainbikers elkaar aanspreken op hun gedrag (zelfregulatie). Verder is het goed als mountainbikers samenwerken met terreinbeheerders en andere recreantengroepen, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk uit te voeren in terreinen waar zij vaak fietsen. Beheerders kunnen op hun beurt voorlichting geven en beheersmaatregelen nemen, zoals snelheidsbeperkende maatregelen, om zo de

sociale conflicten te verminderen. Ook kunnen zij gevaarlijke situaties, zoals bijvoorbeeld kruisingen van routes, aanpakken door het zicht te verbeteren. De uitdaging is om te zoeken naar die oplossing die het probleem afdoende wegneemt maar niet ten koste gaat van de aantrekkelijkheid van de route. Want alleen een goede route zorgt er voor dat de problemen opgelost worden. Overigens hebben mountainbikers tot op heden nog maar zelden terreinbeheerders aansprakelijk gesteld voor ongevallen.

Een veelgehoorde klacht van beheerders is dat de mountainbikers de paden zouden kapot rijden. In talloze internationale wetenschappelijke studies zijn de effecten van mountainbiken op waterafstroming, vegetatie-invloeden en bodemverdichting vergeleken met wandelen. Wandelen staat immers bekend als een recreatieve vorm die weinig schade veroorzaakt. Uit de studies blijkt echter dat mountainbikers geen grotere impact hebben dan wandelaars. Wel treedt er schade op als paden 'modderig' wor-

ADVERTENTIES

ontwikkelen
initiëren
beheren
communiceren
organiseren
inventariseren

Een greep uit onze activiteiten

Staro
Bos- en natuurbeheer

Bel ons voor een vrijblijvend kennismakingsgesprek.

Watermolen 29 • 5421 LJ Gemert
T (0492) 450 161 • F (0492) 450 162
info@starobeheer.nl • www.starobeheer.nl

Silve

Bureau voor Onderzoek
Advies en Informatievoorziening in
Bosbouw en Natuurbeheer

Innovatief
Deskundig
Betrokken
Inhoudelijk
Meedenkend

Generaal Foulkeeweg 39 • 6703 BL Wageningen • T: 0317 418962 • E: post@silve.nl • Website: www.silve.nl

Vakbekwame ondersteuning
en uitvoering van:

- Bleswerk
- Beheeradviezen
- Bosinventarisatie
- Directievoering en Toezicht
- Rondhouttaxaties en -verkoop

van Drie bosbeheer

Veluwestraat 67, 6813 EB Arnhem t 026-3554188 f 026-3554187
www.vandriebosbeheer.nl co@vandriebosbeheer.nl

den gereden. Soms worden dergelijke paden hierna 'breed' gereden, doordat mountainbikers en andere recreanten om de modderige plekken heen proberen te komen. Ook worden wel bochten afgesneden en kan door slippende wielen erosie ontstaan op hellingen. Schade treedt dus met name op bij zeer intensieve berijding op mountainbikeroutes en in specifieke situaties, zoals hellingen, bochten en slecht ontwaterde paden. Zowel in het geval van het modderige worden van de paden als de conflicten met andere gebruikers, is het zaak om lokaal goede oplossingen te bedenken en uit te voeren.

Ecologische schade

Voor zover bekend hebben mountainbikers, zolang ze op de paden blijven, geen grote versturende invloed hebben op dieren en vogels. Een stille, snelle mountainbiker kan weliswaar een groter verrassingseffect veroorzaken dan een wandelaar en heeft ook een grotere actieradius dan de wandelaar, maar aan de andere kant hebben dieren de neiging minder snel te vluchten door de korte verstoringstijd. Reeën blijken in de praktijk bijvoorbeeld pas vaak te vluchten zodra de mountainbiker afstapt. Felgekleurde kleding heeft waarschijnlijk geen enkele invloed op het vluchtgedrag, omdat veel dieren nauwelijks kleuren zien en vooral reageren op beweging en geluid. Ook uit een inventarisatie onder Ravon-leden (Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland) blijkt dat mountainbikers geen grote bedreiging vormen voor reptielen. Als de mountainbikers buiten de paden gaan fietsen, kan er wel verstoring optreden. Bovendien kan de vegetatie beschadigen of zelfs geheel verdwijnen. Buiten de paden fietsen is echter niet eenvoudig, zeker niet als er een dikke strooisellaag ligt of als er een kruidenvegetatie staat. Mountainbikers gaan dan over het algemeen ook alleen maar van de paden af op wildwissels en dunningspaden, in heuvelachtig terrein en op plekken waar technische uitdagingen buiten de paden liggen. Uiteraard is het de verantwoordelijkheid van de fietsers om niet buiten de paden te gaan maar ook beheerders kunnen met gerichte voorlichting veel bereiken. Bijvoorbeeld door het geven van een presentatie voor een mountainbikevereniging of het schrijven van een stukje in het verenigingsblad. Om het ontstaan van 'nieuwe' paden te voorkomen, is het belangrijk voor beheerders en mountainbikers om attent te reageren op het ontstaan ervan. Snel ingrijpen door een robuuste afsluiting werkt het beste.

Het aanleggen van een mountainbikeroute

Bij het aanleggen van een mountainbikeroute is het belangrijk te streven naar een duurzame route die weinig onderhoud vergt en interessant is voor mountainbikers. Alleen uitdagende routes houden mountainbikers op de route. De mountainbikers willen het liefst onverharde en smalle paden, hellingen, netwerk van routes in plaats van één geïsoleerde route, goede bewegwijzering en makkelijk bereikbare parkeergelegenheid.

De meeste bospaden zijn oorspronkelijk aangelegd voor bosexploitatie of wandelen. Dat betekent helaas dat sommige paden niet zondermeer geschikt zijn voor mountainbikers. Om problemen te voorkomen zijn dan ook vaak aanpassingen nodig, bijvoorbeeld om erosie of sociale conflicten te voorkomen. Creativiteit en

Gedragsregels mountainbiken

- Fiets alleen daar waar het is toegestaan
- Verstoor geen dieren of vogels en beschadig planten niet
- Fiets in kleine groepjes
- Geef wandelaars en ruiters voorrang
- Waarschuw ze tijdig en vriendelijk en benader ze stapvoets
- Vraag ruiters eventueel of je kunt passeren
- Vermijd drukke locaties en tijden
- Maak geen onnodig lawaai, met name in de buurt van paarden
- Geef groepen ruiters en koetsiers de gelegenheid bij elkaar te blijven
- Voorkom onnodig remmen: spaar de ondergrond
- Maak geen onnodig lawaai
- Laat geen afval achter

een goede samenwerking tussen beheerder en mountainbikers bij de planning, aanleg en het onderhoud zijn van groot belang voor een goed functionerende route. ♦

Patrick Jansen, Stichting Probos, Wageningen

Bovenstaand artikel is gebaseerd op een uitgebreid onderzoeksrapport. Dit rapport is gratis te downloaden op www.probos.net of voor 15 euro te bestellen. Op basis van het onderzoek van Probos zal een brede voorlichtingscampagne opgestart worden, zal overleg plaatsvinden met belangenorganisaties van wandelaars en ruiters en zal naar alle waarschijnlijkheid begin 2005 een bijeenkomst voor mountainbikers en beheerders worden georganiseerd.